

מה הוא גיליון מידע על סיכונים תעסוקתיים?

גיליון מידע זה הוא אחד מתוך סידרה של גיליונות מידע בינלאומיים המתייחסים לסיכונים תעסוקתיים במקצועות שונים. הוא מיועד לכל אלה הקשורים מקצועית בשמירת הבטיחות והבריאות בעבודה: רופאים ואחיות תעסוקתיים, גיהותנים, ממוני וקציני בטיחות, מפקחי עבודה, נציגי עובדים, ועובדים מיומנים אחרים.

גיליון מידע זה מפרט, בסדר תקני מוגדר, את הסיכונים השונים אשר אחות - מוסדות/בתי אבות עלולה להיות חשופה אליהם במהלך עבודתה הרגילה. גיליון מידע זה אינו מיועד לספק עצות אלא מהווה מקור מידע בלבד. הידע אודות מה שגורם לפציעות ולמחלות תעסוקתיות מאפשר לתכנן וליישם אמצעי מגן מתאימים כנגד סיכונים אלה.

גיליון מידע זה מכיל ארבעה עמודים:

בעמוד הראשון מצוי מידע על הסיכונים המשמעותיים ביותר לגבי עבודתה של אחות - מוסדות/בתי אבות. העמודים 2 ו-3 מכילים מידע מפורט ושיטתי יותר בנוגע לסוגים השונים של הסיכונים, לעתים ביחד עם הצעות לגבי אופן מניעתם (הם מסומנים כ- ❶ וכו' וההסבר להם ניתן בסוף עמוד 3). עמוד 4 מיועד עבור מידע ספציפי, שהוא בעל ערך במיוחד עבור מומחים בתחום הבטיחות והגהות, והוא כולל את תיאור המקצוע, פירוט המטלות של העובדת, הערות, מראי-מקום, וכדומה.

מי היא אחות - מוסדות/בתי אבות ?

אחות מוסדות/בתי אבות היא אחות מוסמכת אשר עובדת במוסד טיפולי (המיועד בעיקר עבור מקרים גריאטריים או כרוניים) ותפקידה לספק למאושפזים בו שירותים מקצועיים.

מה הם הסיכונים העיקריים של עיסוק זה?

- האחות המוסדית חשופה למעשה לכל הסיכונים הקיימים במוסד הרפואי, ובעיקר למחלות מדבקות כתוצאה מהמגע הישיר שלה עם המאושפזים החולים, וכמו כן לכימיקלים מסוכנים שונים - כולל תרופות, סמים, חומרי ניקוי, חומרי חיטוי וכדומה.
- פציעות, של דקירה מחפצים חדים (מזרקים, מחטים, סכינים,...), כוויה ממגע במשטחים חמים או בלהבה, התחשמלות מצידוד חשמלי פגום, וכדומה.
- בעיות של כאבי גב תחתון ופגיעה במערכת שריר-שלד, כתוצאה מהטיפול וההרמה של חולים כבדי משקל
- עבודה ממושכת בתנוחות של עמידה או הליכה ממושכת גורמת לבעיות של כאבי רגליים ועייפות
- עבודה במשמרות, וביחוד במשמרת לילה; העבודה עם וההתקשרות אל חולים סופניים ובני משפחותיהם, ותחושת האחריות האישית, כל אלה גורמים לאחות המוסדית ללחצים ולשחיקה.

סיכונים תעסוקתיים

סיכוני תאונות

- 1 החלקות, מעידות ונפילות על רצפות רטובות, במיוחד במצבי חירום או במצבים בהם מסייעים למאושפזים נכים או נטולי יכולת פיזית
- 2 דקירות וחתכים מעצמים חדים (במיוחד ממחטי מזרק, ומאזמלים רפואיים)
- 3 4 כוויות וצריבות כתוצאה ממגע בצידוד רפואי לוחט או מגע במים רותחים או קיטור
- 1 מכות חשמל מצידוד חשמלי פגום או מצידוד שאינו מוארק כהלכה או שבידודו פגום
- 1 פציעות של הרגליים או כפות הרגליים מחפצים נופלים, כמו מיכלי מזון או מיכלי צידוד רפואי
- הרעלה חריפה כתוצאה מנשימה או בליעה של חומרי חיסוי או של תרכובות משמשות לעיקור או של האדים שלהם
- כאבי גב חריפים, כתוצאה מהעבודה בתנחות גוף לא טובות כאשר מבצעים תנועות הקשורות במאמצי-יתר תוך כדי הטיפול בפציינטים כבדי-משקל
- 5 נזקי שריר-שלד כתוצאה מהרמתם של מאושפזים נטולי יכולת פיזית
- הרעלה חריפה כתוצאה משחרור תאונתי של גורמים כימיים.

סיכונים פיזיקליים

- 6 חשיפה פוטנציאלית לקרינה מיננת הנפלטת מצידוד רנטגן ומרדיואיזוטופים
- חשיפה לקרינת לייזר.

סיכונים כימיים

- 7 סיכון פוטנציאלי של חשיפה לחומרי הרדמה (כמו אתיל-ברומיד, אתיל-כלוריד, אתיל-אתר, הלותרן, חד תחמוצת החנקן, וכו')
- חשיפה לכימיקאליים בעת תאונה (מגע עם כימיקאליים שהתפזרו או נשפכו, כימיקאליים שדלפו ממיכליהם וכימיקאליים בלתי מזוהים)
- הרעלה כרונית בגלל חשיפה ממושכת לתרופות
- 7 סכנת הרעלה כתוצאה ממגע עם תרופות וסמים ועם חומרים שנוצרו בזמן ערבוב כימיקאליים בלתי מזוהים, עקב טעות או תאונה
- בריחת שומן מהעור, גירוי ודלקות עור עקב השימוש הרב והתכוף בסבונים, דטרגנטים, חומרי חיסוי, וכו'
- 8 גירוי עיניים, אף וגרון בגלל חשיפה לאירוסולים שנפלטו לאוויר מתוך תרכובות שונות של חומרי ניקוי ורחיצה (אשר חלק מהם הינו אלקלי), או מטיפות של חומרי שטיפה
- 9 אלרגיה ללפטקס הנגרמת בגלל חשיפה ללפטקס טבעי הנמצא בתוך כפפות, וכדומה.

סיכונים ביולוגיים

10

סכנה להידבק במחלה מדבקת שמקורה הוא מאושפזים חולים

10

חשיפה למיקרואורגניזמים פתוגניים המצויים בנוזלי הגוף של פציינטים מהווה סיכון ביולוגי משמעותי, במיוחד לגבי מחלות המועברות באמצעות הדם (אידס, דלקת כבד נגיפית)

בעיות ארגונומיות, פסיכולוגיות וחברתיות

5

עייפות וכאבי גב תחתון כתוצאה מפעילות מאמצת כמו הרמה או טיפול דומה בחולים כבדי משקל, ועקב עבודה ממושכת בתנוחות של עמידה או הליכה

10a

לחצים נפשיים, יחסים משפחתיים מעורערים ושחיקה, הנובעים בחלקם מהעבודה במשמרות ובמיוחד במשמרת לילה, מהעבודה בשעות נוספות, מן המגע עם מאושפזים חולים, ובייחוד עם חולים סופניים ובני משפחותיהם

תקיפה פיזית ומילולית, בעיקר על ידי פציינטים שיש להם הפרעות נפשיות.

רשימת אמצעי המניעה

- 1 נעלי נעלים בטיחותיות המיועדות עבור אחיות, עם כיפת מגן ועם סוליות לא-מחליקות
- 2 יש לטפל במחטים, מזרקים, וחפצים חדים אחרים בזהירות מרבית; השתמש בכלי קיבול מיוחדים כדי לאחסן מחטים היפודרמיות עד לסילוקן הסופי
- 3 התקן מפסקי זרם דלף; הזמן חשמלאי מוסמך כדי לבדוק ולתקן ציוד פגום או חשוד
- 4 וודא קיומן של כל הוראות הבטיחות לגבי ההתקנה והבדיקה התקופתית של ציוד רפואי חשמלי
- 5 למד את הוראות הבטיחות המתייחסות לטיפול והרמה של משאות כבדים ופעל לפיהן (התייעץ עם מומחה לבטיחות תעסוקתית לגבי הטיפול הבטוח בפציינטים כבדים); השתמש בעזרי הרמה כאשר הדבר אפשרי
- 6 יש להשתמש בדוזימטר של קרינה מיננת (תג קרינה או דוזימטר אחר) כאשר עלולים להיחשף לקרינה כזו; יש להקפיד על מילויין של כל הוראות בטיחות הקרינה כדי להפחית למינימום את החשיפה
- 7 יש להתקין מערכת מיזוג אוויר בחדר שעת החירום, עם אוורור כללי יעיל, בכדי להפחית את עומס החום ולסלק את הריחות, הגזים והאדים
- 8 יש לוודא שיהיו במקום בקבוקים או משטיפה לשטיפת העיניים
- 9 אחיות הרגישות ללחץ טבעי חייבות להשתמש בכפפות נטולות-לטקס ולהימנע ממגע במוצרי לטקס אחרים
- 10 יש להקפיד לשמור על הנחיות משרד הבריאות לגבי העבודה עם דמים ולגבי נגיפים המועברים בדם, כולל קבלת חיסונים בהתאם להנחיות אלו
- 10a יש להתייעץ בפסיכולוג תעסוקתי לגבי הדרכים לטפל בבעיות הנובעות מעייפות נפשית ומשחיקה, וכן בנוגע לדרכי הטיפול במקרה של תקיפה פיזית או נפשית מצדם של החולים או קרובי משפחתם.

מידע מקצועי נוסף

שמות נרדפים (חליפיים)

אחות מוסד טיפולי; אחות מחלקה גריאטרית; אחות מושב זקנים; אחות סיעודית.

הגדרה ו/או תאור העיסוק

אחות מוסדית היא אחות מוסמכת, כפי שמוגדר ב-DOT (ראה הערה) אשר עובדת במוסד טיפולי ומטפלת בפציינטים חולים, חלולים, גריאטריים, רפי שכל (מנטליים), פציינטים עם מחלות כרוניות אשר זקוקים לאשפוז, ומאושפדים מחלימים. היא מפקחת על האחיות המעשיות ועל כל עובדי הסיעוד האחרים. בין תפקידיה המיוחדים מצויים המפורטים להלן: לצפות, למדוד ולרשום אצל הפציינטים את הטמפרטורה, הדופק, והנשימה; לטפל בצרכי הנוחות וההיגיינה של הפציינטים על ידי סיוע ברחיצה, מקלחת, התלבשות וסידור המיטה; מגישה לפציינטים את מגשי האוכל ומסייעת בהאכלתם במידה ואין הם מסוגלים לעשות זאת בעצמם; מסייעת לפציינטים בבעיות של נידודת; מתלווה אליהם בזמן שהם מבצעים תרגילים ופעילויות חברתיות ומסיעה אותם אל היחידות הטיפוליות; מסייעת להם בתרגילי ובתוכניות השיקום; מסייעת במצבי שעת חירום; מסייעת בטיפול בפצעים; מוודאת כי סביבתם תהיה בטיחותית ומסייעת להם במניעת פציעות; ממיינת ומנקה את מכשירי הסיעוד והציוד הרפואיים; מתחזקת ומאחסנת את כלי המיטה; מסדירה את שירותי האספקה והאיסוף השונים; משיבה על פניות טלפוניות ומפנה את המבקרים לאזורים המתאימים. על אחות זו להיות סובלנית ומנומסת לגבי הפציינטים וקרובי משפחתם, היכולים להשתייך לקבוצות אתניות, חברתיות, וגיל שונות. היא חייבת להשתלב היטב בעבודתה הספציפית בהקשר להיבטים הפיזיים והמנטליים כאחת, ועליה להיות בריאה וללא כל בעיות גב. [לפי DOT].

תעסוקות דומות ו/או ספציפיות

אחות פרטית - טיפולי-בית; אחות מרפאה מוסדית; סייעת לאחות סיעודית.

מטלות

אחסון; ארגון; בדיקה (של פרמטרים רפואיים); ביקור; דיווח; האכלה; הגשה; הדרכה (כוח עזר, וכו'); הובלה (פציינטים); הוראה; הזרקה; הכנה; הלבשה; הסברה; הסדרה (שירותים); הסעה; הספקה; הערכה; הפנייה; הרגעה (של החולים); הרמה והורדה (של חולים); השגחה (על החולים); השתלמות והתמחות; התקשרות (עם משפחות הפציינטים, וכו'); ווידוא; חבישה; חיטוי; חיסון; טיפול (בחולים, בתלונות...); ליווי (של הרופאים, הפציינטים...); מדידה (חום, דופק...); מיון; מריחה (משחות...); מתן תרופות; מתן תשובות לפניות; ניהול; ניקוי (ציוד רפואי, חולים...); נשיאה; סידור (מיטות, וכו'); סיוע (לרופאים, לחולים, וכו'); סיעוד; עידוד; עיסוי (של החולים); עיקור; פיקוח; צפייה; קביעה (מטלות); קיבוע; קילוח; רחיצה; רישום; תאום; תחזוקה; תרגול (פציינטים).

ציוד עיקרי הנמצא בשימוש

הספקה רפואית (אזמלים, גאזה, חומרי חבישה וקיבוע, כפפות; מזרקים, מחטים, מסיכות ונשמיות; פדים סטריליים, קתטר; תחבושות, וכו'); חלוקים וביגוד רפואי; מדי חום; מדי לחץ דם; מכשור רפואי לניטור תפקודי; סטטוסקופ; ציוד לחיטוי ועיקור; ציוד להרמת חולים; שעון.

מקומות עבודה בהם העיסוק שכיח

בתי-אבות; בתי-חולים לחולי נפש; מחלקות ובתי חולים גריאטריים; מחלקות סיעודיות (טיפול במחלימים, תשושים, וכו').

הערות

1. הגדרת DOT עבור "אחות מוסמכת": זהו מונח המתייחס לאנשים העונים על הדרישות הלימודיות, החוקיות, וההתמחויות הנדרשות כדי לשמש בתפקיד של אחות מוסמכת, כפי שנדרש ע"י ה-STATE BOARD OF NURSING. מבצעת פעילויות המחייבות שיפוט והתמחות משמעותיים בהשגחה, טיפול וייעוץ לגבי אנשים חולים, פצועים או תשושים ובהקשר לקידום הבריאות והמניעה של מחלות. הסיווג הייחודי של בעלי התפקידים בתחום זה נעשה על פי סוג פעילות הסיעוד הספציפית שעוסקים בה. כגון: "מנהל שירותי-סיעוד (שירותים רפואיים)"; "אחות, תפקידים כלליים (שירותים רפואיים)"; "אחות פרטית (שירותים רפואיים)".

מראי מקום

1. Dictionary of Occupational Titles, 4th Ed., U.S. Dept. of Labor, 1991, USA
2. ILO Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 4th Edition, Stellman, M. J., Ed., ILO, Geneva, 1998 (various chapters)
3. Occupational Diseases - A Guide to their Prevention. DHEW- NIOSH Pub. 77-181 (1977). 608 pp. (Multiple pages - see entry "Nurses" in index).
4. Occupational Diseases - A Guide to their Prevention. DHEW- NIOSH Pub. 77-181 (1977). 608 pp. (multiple pages - see entry "Nurses" in Index).